

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 13ης Ιουλίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Διεθνής δικαιοδοσία σε διαφορές γονικής μέριμνας – Κανονισμός (ΕΕ) 2201/2003 – Άρθρα 10 και 15 – Παραπομπή σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση – Προϋποθέσεις – Δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα – Σύμβαση της Χάγης του 1980 – Υπέρτερο συμφέρον του παιδιού»

Στην υπόθεση C-87/22,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landesgericht Korneuburg (πρωτοδικείο Korneuburg, Αυστρία) με απόφαση της 4ης Ιανουαρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Φεβρουαρίου 2022, στο πλαίσιο της δίκης

ΤΤ

κατά

ΑΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Λυκούργο, πρόεδρο τμήματος, Κ. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τετάρτου τμήματος, L. S. Rossi (εισηγήτρια), J.-C. Bonichot και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Ιανουαρίου 2023,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο ΤΤ, εκπροσωπούμενος από τις Z. Gáliková και M. Hrabovská, advokátky, τον P. Hajek και την P. Rosenich, Rechtsanwälte,
- η ΑΚ, εκπροσωπούμενη από τον S. Lenzhofer και τη L. Stelzer Páleníková, Rechtsanwälte,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις S. Ondrášiková και B. Riczioná,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους H. Leupold και W. Wils,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Μαρτίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του ΤΤ, Σλοβάκου υπηκόου που διαμένει στην Αυστρία, και της ΑΚ, Σλοβάκας υπηκόου, σχετικά με την επιμέλεια των δύο κοινών τέκνων τους που διαμένουν στη Σλοβακία με τη μητέρα τους.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση της Χάγης του 1980

- 3 Το άρθρο 6 της Συμβάσεως για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, η οποία συνήφθη στη Χάγη στις 25 Οκτωβρίου 1980 (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1980), ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος ορίζει μια κεντρική αρχή στην οποία ανατίθενται τα καθήκοντα που επιβάλλει στις αρχές αυτές η Σύμβαση.»

- 4 Το άρθρο 8, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ', της σύμβασης αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που ισχυρίζονται ότι ένα παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατήθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας μπορούν να απευθυνθούν είτε στην κεντρική αρχή του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού είτε σ' αυτήν οποιοδήποτε άλλου συμβαλλόμενου κράτους, για να τους παράσχουν τη συνδρομή τους με σκοπό να εξασφαλιστεί η επιστροφή του παιδιού.

[...]

Η αίτηση μπορεί να συνοδεύεται ή να συμπληρώνεται από:

[...]

στ) βεβαίωση ή δήλωση με διαβεβαίωση της κεντρικής αρχής ή άλλης αρμόδιας αρχής του κράτους της συνήθους διαμονής ή εξειδικευμένου προσώπου σχετικά με το δίκαιο του κράτους επί του ζητήματος».

5 Το άρθρο 16 της εν λόγω σύμβασης προβλέπει τα εξής:

«Αφότου τους γνωστοποιηθεί η παράνομη μετακίνηση ενός παιδιού ή η κατακράτησή του κατά το άρθρο 3, οι δικαστικές ή διοικητικές αρχές του συμβαλλόμενου κράτους, όπου το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατήθηκε, δεν μπορούν να κρίνουν επί του κυρίου θέματος του δικαιώματος της επιμέλειας, μέχρι να διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχει περίπτωση επιστροφής του παιδιού κατά την παρούσα Σύμβαση ή μέχρι να διαρρεύσει εύλογο χρονικό διάστημα χωρίς να υπάρξει αίτηση εφαρμογής της Σύμβασης.»

Ο κανονισμός 2201/2003

6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 12, 13, 17 και 33 του κανονισμού 2201/2003 έχουν ως εξής:

«(12) Οι κανόνες [διεθνούς δικαιοδοσίας] που θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού περί γονικής μέριμνας επιλέγονται υπό το πρίσμα του [υπέρτερου] συμφέροντος του παιδιού, ειδικότερα δε του κριτηρίου της εγγύτητας. Αυτό σημαίνει ότι κατά πρώτο λόγο θα πρέπει να [έχουν διεθνή δικαιοδοσία] τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις μεταβολής της διαμονής του παιδιού ή ύστερα από συμφωνία μεταξύ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας.

(13) Ο παρών κανονισμός επιτρέπει στο [έχον διεθνή δικαιοδοσία] δικαστήριο, κατ' εξαίρεση και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού, να παραπέμπει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, εφόσον αυτό είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση. Εντούτοις, σε αυτή την περίπτωση, το δεύτερο επιλαμβανόμενο δικαστήριο δεν θα πρέπει να μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση σε τρίτο δικαστήριο.

[...]

(17) Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης παιδιού, η επιστροφή του θα πρέπει να επιτυγχάνεται αμελλητί, και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει η Σύμβαση της Χάγης [του] 1980 όπως συμπληρώνεται με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ειδικότερα του άρθρου 11. Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται παράνομα, θα πρέπει να μπορούν να αντιτάσσονται στην επιστροφή του σε συγκεκριμένες και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Εντούτοις, μία τέτοια απόφαση θα πρέπει να μπορεί να αντικαθίσταται από μεταγενέστερη απόφαση δικαστηρίου του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του. Εάν η απόφαση αυτή συνεπάγεται την επιστροφή του παιδιού, η επιστροφή θα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς να απαιτείται προσφυγή σε καμία διαδικασία για την αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το απαχθέν παιδί.

[...]

(33) Ο παρών κανονισμός αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα, επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού όπως [αναγνωρίζονται] στο άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [...].»

7 Το άρθρο 2 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

7) Ο όρος “γονική μέριμνα” περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από το νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού. Ειδικότερα ο όρος περιλαμβάνει το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας,

[...]

9) Ο όρος “δικαίωμα επιμέλειας” περιλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αφορούν τη φροντίδα για το πρόσωπο του παιδιού, και ειδικότερα το δικαίωμα απόφασης καθορισμού του τόπου διαμονής του.

[...]

11) Ο όρος “παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού” σημαίνει τη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού:

α) εφόσον γίνονται κατά παραβίαση δικαιώματος επιμέλειας το οποίο προκύπτει από δικαστική απόφαση ή από το νόμο ή από συμφωνία που ισχύει σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτησή του

και

β) με την επιφύλαξη ότι το δικαίωμα αυτό ασκείται πραγματικά, αποκλειστικά ή από κοινού με άλλους, κατά το χρόνο της μετακίνησης ή κατακράτησης ή θα είχε ασκηθεί κατ’ αυτόν τον τρόπο εάν δεν είχαν επισυμβεί τα γεγονότα αυτά. Η επιμέλεια θεωρείται ότι ασκείται από κοινού όταν ο ένας από τους δικαιούχους της γονικής μέριμνας δεν μπορεί, σύμφωνα με απόφαση ή απευθείας από το νόμο, να αποφασίζει για τον τόπο διαμονής του παιδιού χωρίς τη συγκατάθεση άλλου δικαιούχου της γονικής μέριμνας.»

8 Ο κανονισμός 2201/2003 περιλαμβάνει το κεφάλαιο II, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαιοδοσία» και περιλαμβάνει στο επιγραφόμενο «Γονική μέριμνα» τμήμα 2 τα άρθρα 8 έως 15 του κανονισμού.

9 Το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενική δικαιοδοσία», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν [διεθνή] δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης [του ενδίκου βοηθήματος].

2. Η παράγραφος 1 δεν θίγει τις διατάξεις των άρθρων 9, 10 και 12.»

10 Το άρθρο 10 του κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «[Διεθνής δικαιοδοσία] σε περίπτωση απαγωγής παιδιού», ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης του παιδιού, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του διατηρούν [τη διεθνή δικαιοδοσία] τους έως ότου το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη [διαμονή] σε άλλο κράτος μέλος, και:

α) κάθε πρόσωπο, ίδρυμα ή οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας έχει συγκατατεθεί στη μετακίνηση ή κατακράτηση

ή

β) το παιδί έχει διαμείνει σε αυτό το άλλο κράτος μέλος για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους αφότου το πρόσωπο, το ίδρυμα ή οιαδήποτε άλλη οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει τον τόπο στον οποίο ευρίσκεται το παιδί και το παιδί έχει ενταχθεί στο νέο περιβάλλον του, συντρέχει δε μια από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

i) εντός ενός έτους αφότου ο δικαιούχος της επιμέλειας γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει τον τόπο στον οποίο ευρίσκεται το παιδί, δεν έχει υποβληθεί αίτηση επιστροφής ενώπιον των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους στο οποίο έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται το παιδί,

ii) έχει ανακληθεί αίτηση επιστροφής την οποία υπέβαλε ο δικαιούχος της επιμέλειας, και δεν έχει υποβληθεί νέα αίτηση εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο σημείο i),

iii) έχει περατωθεί υπόθεση ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 παράγραφος 7,

iv) τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του έχουν εκδώσει απόφαση για επιμέλεια που δεν συνεπάγεται την επιστροφή του παιδιού.»

11 Το άρθρο 11 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιστροφή του παιδιού», ορίζει στις παραγράφους 1 έως 3 τα εξής:

«1. Όταν ένα φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας προσφεύγει στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους προκειμένου να εκδοθεί, βάσει της σύμβασης της Χάγης [του 1980], απόφαση για την επιστροφή του παιδιού το οποίο μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, ισχύουν οι παράγραφοι 2 έως 8.

2. Κατά την εφαρμογή των άρθρων 12 και 13 της σύμβασης της Χάγης του 1980, εξασφαλίζεται ότι παρέχεται στο παιδί η δυνατότητα ακρόασης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, εκτός αν αυτό αντενδείκνυται λόγω της ηλικίας του ή του βαθμού ωριμότητάς του.

3. Το δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται αίτησης επιστροφής ενός παιδιού, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1, ενεργεί αμέσως στα πλαίσια της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση, χρησιμοποιώντας τις πλέον σύντομες διαδικασίες τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

Ανεξάρτητα από το προηγούμενο εδάφιο, το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του το αργότερο έξι εβδομάδες από την ενώπιόν του κατάθεση της αίτησης, εκτός αν αυτό καθίσταται αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.»

- 12 Το άρθρο 12 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρέκταση [διεθνούς δικαιοδοσίας]», απονέμει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση οιαδήποτε ζητήματος σχετικού με τη γονική μέριμνα στο δικαστήριο του κράτους μέλους που ασκεί τη διεθνή δικαιοδοσία του για να αποφανθεί επί αιτήσεως διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως του γάμου των συζύγων.
- 13 Το άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Παραπομπή σε δικαστήριο καταλληλότερο να εκδικάσει την υπόθεση», προβλέπει τα εξής:

«1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τ[ο] δικαστήρι[ο] κράτους μέλους που έχ[ει] [διεθνή] δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης μπορεί, εάν κρίνει ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης και εφόσον αυτό εξυπηρετεί το [υπέρτερο] συμφέρον του παιδιού:

- α) να αναστείλει την εκδίκαση της υποθέσεως ή μέρους αυτής και να καλέσει τα μέρη να προσφύγουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 4, ή
- β) να καλέσει δικαστήριο ενός άλλου κράτους μέλους να ασκήσει τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με την παράγραφο 5.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται

- α) ύστερα από αίτηση ενός των μερών, ή
- β) με πρωτοβουλία του δικαστηρίου, ή
- γ) ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει στενό σύνδεσμο, σύμφωνα με την παράγραφο 3.

Η παραπομπή δεν μπορεί όμως να γίνεται με πρωτοβουλία του δικαστηρίου ή ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους εκτός εάν γίνεται δεκτή τουλάχιστον από ένα εκ των μερών.

3. Θεωρείται ότι το παιδί έχει στενό σύνδεσμο με ένα κράτος μέλος, κατά την έννοια της παραγράφου 1, εάν

- α) αφότου επιλήφθηκε το Δικαστήριο κατά την έννοια της παραγράφου 1, το παιδί έχει αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή
- β) το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή
- γ) το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, ή
- δ) ο ένας των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή
- ε) η διαφορά αφορά τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού η οποία βρίσκεται στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

4. Το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει [διεθνή] δικαιοδοσία να κρίνει επί της ουσίας ορίζει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να επιληφθούν τα δικαστήρια του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Εάν τα δικαστήρια δεν επιληφθούν εντός αυτής της προθεσμίας, το δικαστήριο που επιλήφθηκε πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

5. Το δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους μπορεί, εφόσον αυτό, λόγω των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, είναι προς το συμφέρον του παιδιού, να [κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία] εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων αφότου επελήφθη της υποθέσεως σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχείο α) ή β). Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο κηρύσσει εαυτό [στερούμενο διεθνούς δικαιοδοσίας]. Σε αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

6. Τα δικαστήρια συνεργάζονται για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου είτε απευθείας είτε μέσω των κεντρικών αρχών που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 53.»

14 Το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα», ορίζει τα εξής:

«1. Σε επείγουσες περιπτώσεις, οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού δεν εμποδίζουν τα αρμόδια δικαστήρια κράτους μέλους να λαμβάνουν προσωρινά ή ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία που ευρίσκονται στο κράτος αυτό, τα οποία προβλέπονται από το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, έστω και αν το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, [διεθνή] δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης.

2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 παύουν να ισχύουν μόλις τα δικαστήρια του κράτους μέλους που έχουν διεθνή δικαιοδοσία να κρίνουν επί της ουσίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού λάβουν τα μέτρα τα οποία θεωρούν προσήκοντα.»

15 Το άρθρο 60 του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών που είναι συμβαλλόμενα μέρη του, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των ακόλουθων συμβάσεων, στο βαθμό που αφορούν θέματα διεπόμενα από αυτόν:

[...]

ε) σύμβαση της Χάγης[του 1980].»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Ο ΤΤ, εκκαλών της κύριας δίκης, και η ΑΚ, εφεσίβλητη της κύριας δίκης, αμφότεροι Σλοβάκοι υπήκοοι, είναι γονείς των V και M, τέκνων γεννηθέντων εκτός γάμου στη Σλοβακία το 2012. Σύμφωνα με το σλοβακικό δίκαιο, οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια.

17 Το 2014, η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Αυστρία όπου τα παιδιά φοίτησαν σε βρεφονηπιακό σταθμό και έπειτα σε παιδικό σταθμό. Κατά τη διάρκεια του 2017, ενώ εξακολουθούσαν να διαμένουν στην Αυστρία, τα τέκνα φοιτούσαν σε σχολείο στη Σλοβακία, διανύοντας έτσι

- καθημερινά τη διαδρομή μεταξύ της κατοικίας τους στην Αυστρία και του νέου σχολείου τους. Τα παιδιά επικοινωνούν με τους γονείς και τους παππούδες τους στη σλοβακική γλώσσα και δεν γνωρίζουν παρά μόνον κάποιες λέξεις στα γερμανικά.
- 18 Οι ΤΤ και ΑΚ χώρισαν στις αρχές του έτους 2020. Τον Ιούλιο του 2020, η ΑΚ πήρε τα παιδιά για να ζήσουν μαζί της στη Σλοβακία, χωρίς τη συγκατάθεση του ΤΤ.
  - 19 Δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, ο ΤΤ υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ', της σύμβασης αυτής, αίτηση επιστροφής των παιδιών, η οποία κατατέθηκε ενώπιον του Okresny súd Bratislava I (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μπρατισλάβα I, Σλοβακία).
  - 20 Παράλληλα, ο ΤΤ υπέβαλε αίτηση ενώπιον του Bezirksgericht Bruck an der Leitha (ειρηνοδικείου Bruck an der Leitha, Αυστρία), ζητώντας κατά κύριο λόγο να του ανατεθεί η αποκλειστική επιμέλεια αμφότερων των παιδιών. Ο ΤΤ υποστήριξε κατ' ουσίαν ότι, μέσω της παράνομης μετακίνησης των παιδιών από την Αυστρία στη Σλοβακία, η ΑΚ έθεσε σε κίνδυνο την ευημερία τους και τα εμπόδισε να διατηρήσουν σχέσεις με τον ίδιο.
  - 21 Η ΑΚ αντιτάχθηκε στην ως άνω αίτηση προβάλλοντας ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου, για τον λόγο ότι η συνήθης διαμονή των παιδιών ήταν πάντοτε στη Σλοβακία και ότι τα παιδιά δεν είχαν ενταχθεί κοινωνικά στον τόπο της οικογενειακής στέγης στην Αυστρία.
  - 22 Με απόφαση της 4ης Ιανουαρίου 2021, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την αίτηση του ΤΤ κάνοντας δεκτή την ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας που είχε προβάλει η ΑΚ.
  - 23 Ο ΤΤ άσκησε έφεση ενώπιον του Landesgericht Korneuburg (πρωτοδικείου Korneuburg), το οποίο, με απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2021, μεταρρύθμισε την πρωτόδικη απόφαση και απέρριψε την ένσταση ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας που είχε προβάλει η μητέρα. Κατόπιν ασκήσεως έκτακτης αιτήσεως αναιρέσεως (außerordentliche Revision), το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) επικύρωσε την αναιρεσιβληθείσα απόφαση με διάταξη της 23ης Ιουνίου 2021.
  - 24 Στις 23 Σεπτεμβρίου 2021, η ΑΚ κατέθεσε ενώπιον του Bezirksgericht Bruck an der Leitha (ειρηνοδικείου Bruck an der Leitha) αίτηση με την οποία του ζήτησε να καλέσει δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας να κρίνει ότι έχει διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας των τέκνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφος 5, του κανονισμού 2201/2003. Συναφώς, η ΑΚ υποστήριξε ότι, αφενός, εκτός από την κινηθείσα με πρωτοβουλία του ΤΤ διαδικασία επιστροφής, δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, ενώπιον του Okresny súd Bratislava I (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μπρατισλάβα I), πλείονες διαδικασίες που είχαν κινηθεί τόσο από τον πατέρα όσο και από την ίδια εκκρεμούσαν ενώπιον του Okresny súd Bratislava V (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μπρατισλάβα V, Σλοβακία), και, αφετέρου, λαμβανομένου υπόψη ότι είχαν ήδη συλλέξει πολυάριθμα αποδεικτικά στοιχεία, τα σλοβακικά δικαστήρια ήταν καταλληλότερα να εκδικάσουν το ζήτημα της γονικής μέριμνας αμφότερων των παιδιών.

- 25 Ο ΤΤ αντιτάχθηκε στην αίτηση αυτή υποστηρίζοντας, κατ' ουσίαν, ότι η διεθνής δικαιοδοσία η οποία προβλέπεται στο άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 δεν μπορεί να μεταβιβαστεί όταν δικαστήρια ενός άλλου κράτους μέλους, τα οποία καλούνται να ασκήσουν τη δικαιοδοσία τους, έχουν επιληφθεί αιτήσεως επιστροφής δυνάμει της Σύμβασης της Χάγης του 1980, στην οποία παραπέμπει το άρθρο 11 του κανονισμού.
- 26 Το Bezirksgericht Bruck an der Leitha (ειρηνοδικείο Bruck an der Leitha) έκανε δεκτή την αίτηση της ΑΚ. Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι το Okresný súd Bratislava V (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μπρατισλάβα V), το οποίο είχε ήδη εκδώσει πληθώρα αποφάσεων επί του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας του ΤΤ με τα παιδιά του, ήταν το πλέον κατάλληλο να εκδικάσει τη διαφορά περί της γονικής μέριμνας και του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας του πατέρα με αμφότερα τα παιδιά, αφ' ης στιγμής διαμένουν με τη μητέρα τους στη Σλοβακία από τον Ιούλιο του 2020 και δεν έχουν ενταχθεί κοινωνικά στην Αυστρία. Επιπλέον, η διεξαγωγή της διαδικασίας ενώπιον ενός αυστριακού δικαστηρίου θα δυσχεραινόταν λόγω της ανάγκης να προβλέπεται η παρουσία ορκωτού διερμηνέα τόσο για τις συνεντεύξεις και τους ελέγχους στο πλαίσιο των ερευνών τις οποίες διεξάγουν οι αυστριακοί φορείς που είναι αρμόδιοι για την παιδική μέριμνα και την υποστήριξη των νέων όσο και για τους εμπειρογνώμονες παιδοψυχολόγους.
- 27 Ο ΤΤ άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Landesgericht Korneuburg (πρωτοδικείου Korneuburg).
- 28 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, πρώτον, ότι το ζήτημα που άπτεται της σχέσης μεταξύ του άρθρου 15, παράγραφος 1, και του άρθρου 10 του κανονισμού 2201/2003 δεν έχει ακόμη επιλυθεί από το Δικαστήριο. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της ουσίας περί του δικαιώματος επιμέλειας παιδιού δύναται να μεταβιβάσει τη δικαιοδοσία αυτή, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, σε δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει εν τω μεταξύ αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του μετά από παράνομη μετακίνησή του. Δεύτερον, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως του Δικαστηρίου στο ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οι προϋποθέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχουν εξαντλητικό χαρακτήρα, ή εάν είναι δυνατόν να ληφθούν υπόψη άλλες περιστάσεις, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας της παράνομης μετακίνησης.
- 29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landesgericht Korneuburg (πρωτοδικείο Korneuburg) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 15 του κανονισμού [2201/2003] την έννοια ότι δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης δύναται, εάν κρίνει ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης, να το καλέσει να ασκήσει τη δικαιοδοσία του, ακόμη και όταν το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη διαμονή σε αυτό το άλλο κράτος μέλος μετά από παράνομη μετακίνηση;

2) Έχει το άρθρο 15 του [κανονισμού 2201/2003] την έννοια ότι τα προβλεπόμενα σε αυτό κριτήρια για τη μεταβίβαση διεθνούς δικαιοδοσίας καθορίζονται κατά τρόπο εξαντλητικό, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω κριτήρια σε σχέση με διαδικασία κινηθείσα δυνάμει του άρθρου 8 [πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ'], της [Σύμβασης της Χάγης του 1980];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 30 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού δύναται να παραπέμψει την υπόθεση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, σε δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.
- 31 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι το ερώτημα αυτό στηρίζεται στη διττή παραδοχή, αφενός, ότι η μετακίνηση των τέκνων με πρωτοβουλία της ΑΚ από την Αυστρία στη Σλοβακία, καθόσον έλαβε χώρα χωρίς τη συγκατάθεση του ΤΤ, συνιστά «παράνομη μετακίνηση», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 11, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003, και, αφετέρου, ότι το αιτούν δικαστήριο, ως δικαστήριο του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου τα τέκνα είχαν τη συνήθη διαμονή τους αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνησή τους, έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας έναντι των τέκνων αυτών, δυνάμει του άρθρου 10 του κανονισμού.
- 32 Κατόπιν της διευκρίνισης αυτής, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 2201/2003 θεσπίζει, στο τμήμα 2 του κεφαλαίου II, κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε διαφορές γονικής μέριμνας, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας.
- 33 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 2201/2003, οι εν λόγω κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας θεσπίστηκαν με σκοπό να ανταποκρίνονται στο υπέρτερο συμφέρον του παιδιού και, για τον λόγο αυτόν, προκρίνουν το κριτήριο της εγγύτητας. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 υπηρετεί τον σκοπό αυτόν θεσπίζοντας γενικό κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο το τέκνο έχει τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο ασκήσεως του ενδίκου βοηθήματος. Πράγματι, λόγω της γεωγραφικής τους εγγύτητας, τα δικαστήρια αυτά είναι κατά κανόνα τα πλέον κατάλληλα να αποφανθούν επί των προσφορότερων για το συμφέρον του παιδιού μέτρων [πρβλ. απόφαση της 27ης Απριλίου 2023, CM (Δικαίωμα επικοινωνίας τέκνου που μετοίκησε), C-372/22, EU:C:2023:364, σκέψεις 21 και 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 34 Ωστόσο, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 2201/2003, ο κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού δεν θίγει, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις του άρθρου 10 του κανονισμού.
- 35 Δυνάμει του εν λόγω άρθρου 10, η διεθνής δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας απονέμεται, κατά γενικό κανόνα, στα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του.

- 36 Η διάταξη αυτή υλοποιεί έναν από τους σκοπούς του κανονισμού 2201/2003 που συνίσταται στην αποτροπή της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης τέκνων μεταξύ κρατών μελών (πρβλ. απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2009, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψη 49). Ωσαύτως, η διάταξη σκοπεί στο να εξουδετερώσει το αποτέλεσμα που θα επέφερε η εφαρμογή του κανόνα γενικής δικαιοδοσίας του άρθρου 8, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης του τέκνου, ήτοι τη μεταβίβαση της διεθνούς δικαιοδοσίας στο κράτος μέλος στο οποίο το τέκνο απέκτησε νέα συνήθη διαμονή κατόπιν της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησής του. Δεδομένου ότι αυτή η μεταβίβαση διεθνούς δικαιοδοσίας ενέχει τον κίνδυνο να προσπορίσει δικονομικό πλεονέκτημα στον δράστη της παράνομης πράξης, το άρθρο 10 του κανονισμού 2201/2003 προβλέπει ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση διατηρούν, κατ' αρχήν, τη διεθνή δικαιοδοσία τους να εκδικάσουν την υπόθεση επί της ουσίας (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 2010, *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, σκέψεις 41 και 44, και της 24ης Μαρτίου 2021, *MCP*, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, σκέψη 45).
- 37 Το δε άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 προβλέπει ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει υπόθεση γονικής μέριμνας δύναται να παραπέμψει την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση, εφόσον το τελευταίο δικαστήριο είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση και εφόσον αυτό εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.
- 38 Επομένως, προκειμένου να δοθεί απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να διαπιστωθεί αν μπορεί να γίνει χρήση της δυνατότητας παραπομπής που προβλέπει κατ' αυτόν τον τρόπο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003, όταν το δικαστήριο κράτους μέλους έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας δυνάμει του άρθρου 10 του κανονισμού και το δικαστήριο στο οποίο θα παραπεμπόταν η υπόθεση αυτή υπάγεται στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.
- 39 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (πρβλ. απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2014, *E.*, C-436/13, EU:C:2014:2246, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 40 Όσον αφορά, κατά πρώτον, το γράμμα του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003 και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το άρθρο αυτό συμπληρώνει τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων 8 έως 14 του εν λόγω κανονισμού με μηχανισμό συνεργασίας βάσει του οποίου το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει την υπόθεση δυνάμει ενός από τους κανόνες αυτούς δύναται να παραπέμψει κατ' εξαίρεση την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους (πρβλ. απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015, *P.*, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, σκέψη 44).
- 41 Δεύτερον, το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 περιλαμβάνει, στις παραγράφους 2 έως 6, αναλυτική ρύθμιση όσον αφορά την εν λόγω παραπομπή. Ειδικότερα, κατά την παράγραφο 5, το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης

εξακολουθεί να ασκεί τη διεθνή δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14 του κανονισμού στην περίπτωση που τα δικαστήρια του άλλου κράτους μέλους δεν έχουν κρίνει ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων αφότου επελήφθησαν της υποθέσεως.

- 42 Ως εκ τούτου, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 59 των προτάσεών του, ο ίδιος ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε ότι δικαστήριο κράτους μέλους του οποίου η διεθνή δικαιοδοσία θεμελιώνεται στο άρθρο 10 του κανονισμού 2201/2003 μπορεί να κάνει χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού δυνατότητας παραπομπής [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 27ης Απριλίου 2023, CM (Δικαίωμα επικοινωνίας τέκνου που μετοίκησε), C-372/22, EU:C:2023:364, σκέψη 38].
- 43 Τρίτον, ούτε από το γράμμα του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003 ούτε από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται προκύπτει ότι δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας δυνάμει του άρθρου 10 του κανονισμού δεν πρέπει να κάνει χρήση της δυνατότητας παραπομπής που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, όταν το δικαστήριο που έχει, ενδεχομένως, κληθεί να ασκήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του υπάγεται στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.
- 44 Αντιθέτως, πρέπει να τονιστεί ότι, όταν το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας διαφορά σχετική με τη γονική μέριμνα αντλεί τη διεθνή δικαιοδοσία του από το άρθρο 10 του κανονισμού 2201/2003, το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως καταλληλότερο να εκδικάσει τη διαφορά αυτή, κατά την έννοια του άρθρου 15 του κανονισμού, είναι, κατά κανόνα, δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα. Επομένως, το να γίνει δεκτό ότι αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 15 σε περίπτωση όπως αυτή περί της οποίας γίνεται λόγος στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως θα καθιστούσε σε μεγάλο βαθμό άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας τη δυνατότητα την οποία διαθέτει δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της ουσίας δυνάμει του άρθρου 10 του εν λόγω κανονισμού να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο κράτους μέλους που είναι σε θέση να την κρίνει καλύτερα, συμφώνως προς το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού.
- 45 Κατά δεύτερον, όσον αφορά τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 2201/2003, υπενθυμίζεται ότι οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας τους οποίους θεσπίζει επιλέγονται με γνώμονα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, που συνιστά παράμετρο πρωταρχικής σημασίας [πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, σκέψη 48, και της 1ης Αυγούστου 2022, MPA (Συνήθης διαμονή – Τρίτο κράτος), C-501/20, EU:C:2022:619, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Εξάλλου, όπως υπογραμμίζεται στην αιτιολογική του σκέψη 33, ο εν λόγω κανονισμός αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, επιδιώκοντας, ειδικότερα, να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 24 του Χάρτη.
- 46 Κατά τα λοιπά, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η απαίτηση του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, σύμφωνα με την οποία η παραπομπή μιας υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους πρέπει να εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, συνιστά έκφραση της κατευθυντήριας αρχής που καθοδήγησε τον νομοθέτη της Ένωσης κατά την κατάρτιση του κανονισμού και πρέπει να διέπει την εφαρμογή του στις υποθέσεις γονικής μέριμνας οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του (πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, D., C-428/15, EU:C:2016:819, σκέψεις 43 και 63).

- 47 Η απαίτηση αυτή σημαίνει κατ' ανάγκην ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το θεμελιώδες δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις και άμεσες επαφές και με τους δύο γονείς του, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 24, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (πρβλ. απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2009, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψη 56).
- 48 Είναι αληθές ότι η παράνομη μετακίνηση του τέκνου κατόπιν μονομερούς αποφάσεως ενός από τους γονείς του στερεί κατά κανόνα από το τέκνο τη δυνατότητα να διατηρεί τακτικές προσωπικές σχέσεις και άμεσες επαφές με τον έτερο γονέα (πρβλ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, σκέψη 64 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 49 Ωστόσο, η περίπτωση αυτή δεν συνεπάγεται ότι το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 10 του κανονισμού 2201/2003 δεν μπορεί, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού, να ανατρέψει το ισχυρό τεκμήριο υπέρ της διατήρησης της δικής του διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως αυτό απορρέει τον εν λόγω κανονισμό (πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, σκέψη 49) και πρέπει συστηματικά να απέχει από τη χρήση της προβλεπόμενης στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού δυνατότητας παραπομπής, όταν το δικαστήριο στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση υπάγεται στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.
- 50 Σημαίνει, αντιθέτως, ότι το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού 2201/2003 πρέπει να βεβαιωθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης, ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η παραπομπή αρνητικό αντίκτυπο στις συναισθηματικές, οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις του παιδιού ή και στην πραγματική του κατάσταση (πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, σκέψεις 58 και 59), και να σταθμίσει στο πλαίσιο της εκτίμησης του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού, κατά τρόπο ισορροπημένο και λογικό, όλα τα αντικρουόμενα συμφέροντα, επί τη βάση αντικειμενικών εκτιμήσεων που αφορούν τόσο το τέκνο αυτό καθεαυτό όσο και το κοινωνικό περιβάλλον του (πρβλ. απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2009, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψη 60). Επομένως, αν το δικαστήριο αυτό καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή της υποθέσεως σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους είναι αντίθετη προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, τέτοιου είδους παραπομπή θα πρέπει να αποκλειστεί.
- 51 Ως εκ τούτου, δεν αντιβαίνει στους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός 2201/2003 το να διαθέτει το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σε διαφορές γονικής μέριμνας βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού τη δυνατότητα, κατ' εξαίρεση και αφού λάβει δεόντως υπόψη, κατά τρόπο ισορροπημένο και λογικό, το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, να παραπέμψει την υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί σε δικαστήριο του άλλου κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.
- 52 Κατά τρίτον, τέλος, δεν ασκεί συναφώς επιρροή το γεγονός ότι το δικαστήριο στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση είχε λάβει επείγοντα προσωρινά μέτρα σχετικά με το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας του πατέρα του παιδιού βάσει του άρθρου 20 του κανονισμού 2201/2003, όπως υποστήριξαν οι διάδικοι της κύριας δίκης κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου αναφορικά με τις αποφάσεις που έλαβε το *Okresný súd Bratislava V* (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μπρατισλάβα V).

- 53 Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 20 δεν πρέπει να θεωρηθεί ως διάταξη που απονέμει διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά την επί της ουσίας εκδίκαση υποθέσεων γονικής μέριμνας (πρβλ. αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 2010, *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, σκέψεις 61 και 62, και της 9ης Νοεμβρίου 2010, *Purrucker*, C-296/10, EU:C:2010:665, σκέψεις 69 και 70).
- 54 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι αποφάσεις του Okresný súd Bratislava V (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Μπρατισλάβα V) εκδόθηκαν επί τη βάσει του άρθρου 20 του κανονισμού 2201/2003, γεγονός παραμένει ότι η περίπτωση αυτή διαφέρει από εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812). Συγκεκριμένα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, τα επιληφθέντα δικαστήρια των δύο επίμαχων κρατών μελών είχαν αμφότερα διεθνή δικαιοδοσία να κρίνουν επί της ουσίας διαφορές γονικής μέριμνας βάσει, αντιστοίχως, του άρθρου 8, παράγραφος 1, και του άρθρου 12 του κανονισμού 2201/2003, γεγονός που οδήγησε το Δικαστήριο στο να αποκλείσει τη δυνατότητα εφαρμογής, μεταξύ των δικαστηρίων αυτών, της διαδικασίας παραπομπής την οποία προβλέπει το άρθρο 15 του κανονισμού.
- 55 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού δύναται, κατ' εξαίρεση, να παραπέμψει την υπόθεση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, σε δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 56 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι οι μόνες προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η δυνατότητα που παρέχεται στο δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους είναι οι ρητώς προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή, ή αν το δικαστήριο αυτό πρέπει επίσης να λάβει υπόψη και άλλες περιστάσεις, όπως το να έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής του παιδιού δυνάμει του άρθρου 8, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ', της Σύμβασης της Χάγης του 1980 και να μην έχει ακόμη εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί της διαδικασίας αυτής.
- 57 Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, το δικαστήριο κράτους μέλους μπορεί να καλέσει δικαστήριο ενός άλλου κράτους μέλους να ασκήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του μόνον εφόσον πληρούνται οι τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις που απαριθμούνται εξαντλητικώς στη διάταξη αυτή, δηλαδή εφόσον υφίσταται «ιδιαιτέρη σχέση» μεταξύ του παιδιού και ενός άλλου κράτους μέλους, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας μια υπόθεση εκτιμά ότι δικαστήριο του εν λόγω άλλου κράτους μέλους είναι «σε θέση να κρίνει καλύτερα» την υπόθεση και η παραπομπή εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, υπό την έννοια ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η εν λόγω παραπομπή επιζήμιες συνέπειες για την κατάσταση του παιδιού [πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, D., C-428/15, EU:C:2016:819, σκέψεις 50, 56 και 58, και διάταξη της 10ης Ιουλίου 2019, EP (Γονική μέριμνα και δικαστήριο που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση), C-530/18, EU:C:2019:583, σκέψη 31].

- 58 Όσον αφορά το ενδεχόμενο να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο αυτό, αίτηση επιστροφής στηριζόμενη στις διατάξεις της Σύμβασης της Χάγης του 1980, υπενθυμίζεται ότι, καίτοι, σύμφωνα με το άρθρο 60 του κανονισμού 2201/2003, οι διατάξεις αυτές δεν υπερισχύουν των διατάξεων του κανονισμού στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά θέματα διεπόμενα από αυτόν, υφίσταται μεταξύ τους ένας στενός σύνδεσμος, οπότε ενδέχεται να επηρεάζουν την έννοια, το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητα των εν λόγω διατάξεων [πρβλ. γνωμοδότηση 1/13 (Προσχώρηση τρίτων κρατών στη Σύμβαση της Χάγης), της 14ης Οκτωβρίου 2014, EU:C:2014:2303, σκέψεις 85 και 87, και απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2023, Rzecznik Praw Dziecka κ.λπ. (Αναστολή εκτέλεσης της απόφασης επιστροφής), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, σκέψη 63].
- 59 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η ύπαρξη αιτήσεως επιστροφής στηριζόμενης στη Σύμβαση της Χάγης του 1980, επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα, δεν πρέπει να εμποδίζει, αυτή καθεαυτήν, την άσκηση της δυνατότητας παραπομπής που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003. Το γεγονός αυτό πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη από το έχον διεθνή δικαιοδοσία δικαστήριο προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρούνται οι τρεις προϋποθέσεις που απαιτούνται από τη διάταξη αυτή για την παραπομπή της υποθέσεως σε δικαστήριο του άλλου κράτους μέλους.
- 60 Όσον αφορά την ειδική συνεκτίμηση της υπάρξεως αιτήσεως επιστροφής στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των τριών αυτών προϋποθέσεων από το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης, επιβάλλονται οι ακόλουθες διευκρινίσεις.
- 61 Κατά πρώτον, όσον αφορά την προϋπόθεση κατά την οποία το παιδί πρέπει να διατηρεί «ιδιαιτέρη σχέση» με το κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται το δικαστήριο στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 προβλέπει, στα στοιχεία α' έως ε', κατά τρόπο εξαντλητικό, πέντε εναλλακτικά κριτήρια με βάση τα οποία μπορεί να γίνει δεκτό ότι πληρούνται η προϋπόθεση αυτή [πρβλ. διάταξη της 10ης Ιουλίου 2019, EP (Γονική μέριμνα και δικαστήριο που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση), C-530/18, EU:C:2019:583, σκέψεις 27 και 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Μεταξύ των κριτηρίων αυτών συγκαταλέγεται και το προβλεπόμενο στο στοιχείο γ' της εν λόγω διατάξεως, ήτοι όταν το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους.
- 62 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης τέκνα είναι Σλοβάκοι υπήκοοι, οπότε, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 2201/2003, πρέπει να θεωρηθεί ότι έχουν ιδιαίτερη σχέση με τη Σλοβακία για τους σκοπούς του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής από τον πατέρα τους βάσει της Σύμβασης της Χάγης του 1980.
- 63 Κατά δεύτερον, όσον αφορά την προϋπόθεση κατά την οποία το δικαστήριο στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση πρέπει να είναι «σε θέση να κρίνει καλύτερα» την υπόθεση, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το δικαστήριο που εξετάζει την ενδεχόμενη παραπομπή της υπόθεσης οφείλει να βεβαιωθεί ότι η παραπομπή αυτή μπορεί να έχει πραγματική και συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για την έκδοση απόφασης σχετικής με το παιδί, συγκριτικά με την περίπτωση όπου η υπόθεση θα παρέμενε ενώπιόν του. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων στοιχείων, τους δικονομικούς κανόνες που ισχύουν στο άλλο κράτος μέλος, όπως παραδείγματος χάρη τις διατάξεις οι οποίες διέπουν τη συλλογή των αποδεικτικών

- στοιχείων που είναι αναγκαία για την εκδίκαση της υπόθεσης. Αντιθέτως, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, το ουσιαστικό δίκαιο του άλλου κράτους μέλους, το οποίο θα εφαρμοστεί ενδεχομένως από το τελευταίο στην περίπτωση όπου η υπόθεση παραπεμφθεί ενώπιόν του. Πράγματι, κάτι τέτοιο θα αντέβαινε στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών μελών και της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο του κανονισμού 2201/2003 (πρβλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2016, D., C-428/15, EU:C:2016:819, σκέψεις 57 και 61).
- 64 Δεύτερον, όταν η παραπομπή που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 ενέχει προδήλως τον κίνδυνο να στερηθεί ο γονέας που ζητεί την επιστροφή του παιδιού τη δυνατότητα να προβάλει αποτελεσματικά τα επιχειρήματά του ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση, ο κίνδυνος αυτός θα λειτουργούσε ως πρόσκομμα όσον αφορά τη διαπίστωση ότι το δικαστήριο αυτό είναι «σε θέση να κρίνει καλύτερα» την υπόθεση, κατά την έννοια της διάταξης αυτής.
- 65 Εν προκειμένω, από κανένα στοιχείο της ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφίας δεν φαίνεται να προκύπτει ότι, σε περίπτωση παραπομπής στο Okresný súd Bratislava V (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Μπρατισλάβα V), ο ΤΤ θα στερηθεί τη δυνατότητα να προβάλει αποτελεσματικά τα επιχειρήματά του, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 66 Τρίτον, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 80 των προτάσεών του, η παραπομπή μπορεί να έχει πραγματική και συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για την έκδοση απόφασης σχετικής με το παιδί όταν το δικαστήριο στο οποίο εξετάζεται να παραπεμφθεί η υπόθεση έχει λάβει, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων της κύριας δίκης και δυνάμει των εφαρμοστέων δικονομικών κανόνων, ένα σύνολο επειγόντων προσωρινών μέτρων στηριζόμενων, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 20 του κανονισμού 2201/2003. Βεβαίως, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, η τελευταία ως άνω διάταξη δεν απονέμει διεθνή δικαιοδοσία για την επί της ουσίας εκδίκαση υποθέσεως σε διαφορές γονικής μέριμνας. Εντούτοις, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, υπό το πρίσμα των στοιχείων που περιήλθαν εις γνώσιν του από τους ενδιαφερομένους, το εν λόγω δικαστήριο να είναι σε θέση να αντιληφθεί καλύτερα το σύνολο των πραγματικών περιστάσεων που συνδέονται με τη ζωή και τις ανάγκες του παιδιού και να λάβει, λαμβανομένου υπόψη του κριτηρίου της εγγύτητας, τις κατάλληλες αποφάσεις ως προς αυτό.
- 67 Τέταρτον, όταν έχει υποβληθεί ενώπιον των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα αίτηση επιστροφής στηριζόμενη στις διατάξεις της Σύμβασης της Χάγης του 1980, κανένα δικαστήριο του κράτους μέλους αυτού δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «σε θέση να κρίνει καλύτερα» την υπόθεση, κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, πριν από την παρέλευση της προθεσμίας των έξι εβδομάδων που προβλέπεται στο άρθρο 11 της σύμβασης και στο άρθρο 11 του κανονισμού. Επιπλέον, η ουσιώδης καθυστέρηση των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους να αποφανθούν επί της εν λόγω αιτήσεως επιστροφής μπορεί να αποτελέσει στοιχείο που συνηγορεί κατά της διαπίστωσης ότι τα δικαστήρια αυτά είναι σε θέση να κρίνουν καλύτερα επί της ουσίας όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας.
- 68 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το άρθρο 16 της εν λόγω σύμβασης, αφού ενημερωθούν για την παράνομη μετακίνηση παιδιού, τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο μετακινήθηκε το παιδί δεν μπορούν να αποφανθούν επί της ουσίας όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας μέχρις ότου διαπιστωθεί, μεταξύ άλλων, ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για

τυχόν επιστροφή του παιδιού. Επομένως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να λάβει ιδιαιτέρως υπόψη το στοιχείο αυτό κατά την εκτίμηση της δεύτερης προϋποθέσεως του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003.

- 69 Τρίτον, το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τη σχετική με το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού προϋπόθεση, στο πλαίσιο της οποίας δεν μπορεί να μη ληφθεί υπόψη, υπό το πρίσμα του άρθρου 16 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, η προσωρινή αδυναμία των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα να εκδώσουν απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά το δικαίωμα επιμέλειας, σύμφωνα με το συμφέρον αυτό, προτού το επιληφθέν της αιτήσεως επιστροφής του παιδιού δικαστήριο του κράτους μέλους αυτού αποφανθεί, τουλάχιστον, επί της αιτήσεως αυτής.
- 70 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι οι μόνες προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η δυνατότητα που παρέχεται στο δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους είναι οι ρητώς προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή. Κατά την εξέταση των προϋποθέσεων αυτών, οι οποίες αφορούν, αφενός, την ύπαρξη, στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος, δικαστηρίου που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση και, αφετέρου, το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, το δικαστήριο του πρώτου κράτους μέλους πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής του παιδιού δυνάμει του άρθρου 8, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ', της Σύμβασης της Χάγης του 1980 και ότι δεν έχει ακόμη εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί της διαδικασίας αυτής στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 71 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000,**

έχει την έννοια ότι:

το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού αυτού δύναται, κατ' εξαίρεση, να παραπέμψει την υπόθεση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, σε δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.

- 2) Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003**

έχει την έννοια ότι:

οι μόνες προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η δυνατότητα που παρέχεται στο δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει επί της ουσίας υπόθεση γονικής μέριμνας να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους είναι οι ρητώς προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή. Κατά την εξέταση των προϋποθέσεων αυτών, οι οποίες αφορούν, αφενός, την ύπαρξη, στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος, δικαστηρίου που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση και, αφετέρου, το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, το δικαστήριο του πρώτου κράτους μέλους πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής του παιδιού δυνάμει του άρθρου 8, πρώτο εδάφιο και τρίτο εδάφιο, στοιχείο στ', της Σύμβασης για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, η οποία συνήφθη στη Χάγη στις 25 Οκτωβρίου 1980, και ότι δεν έχει ακόμη εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί της διαδικασίας αυτής στο κράτος μέλος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα από τον έναν γονέα.

(υπογραφές)